

פודקאסט על דילמה

פתיחה

(מוזיקה שנותנת אווירה של דילמה או סיפור, יכול להיות משהו מותח או דווקא מוזיקה יותר אמביוולנטית).

אני רוצה להציב בפניכם דילמה קשה, אתם מלמדים כיתה של תיכונים וסטודנטים ובסוף השיעור מגיעה אליכם אחת התלמידות ומבקשת לדבר איתכם באופן פרטי. אתם יושבים יחד באחד מהחדרים בבית-הספר ואין שם אף אחד, היא מבקשת לשתף אתכם במשהו אבל מבקשת שלא תשתפו אף אחד אחר, לא את היועצת, ההורים, מנהלת, אף אחד. ואז היא משתפת אתכם שהיא וחבר שלה גילו שהיא בחודש השלישי להריון והיא מבקשת מכם לייעץ לה מה היא צריכה לעשות.

מה הייתם עושים? מה הייתם מייעצים לה? האם הייתם מישוהו אחר? מי זה היה ולמה? דילמה קשה.

שימוש בדילמה מוסרית או אתית היא כלי שמאפשר לחשוף תלמידים סיפורים ומצבים שדורשים מהם להתמודד עם תהליכי קבלת החלטות. בדילמות מוסריות התלמידים נדרשים להתמודד עם מצבים בהם אין החלטה טובה ברורה, כל החלטה היא טובה במימדים מסויימים ופחות טובה במימדים אחרים. בתהליך של חשיבה על הדילמה הם מתמודדים בסיטואציה שבה הם נדרשים לברר לעומק את הערכים וההנחות שלהם.

למידה מבוססת דילמות מאפשרת היכרות עם נושאים וערכים של יחידת לימוד כשלהי או לשמש לדיון בכיתה בנושאים אקטואליים.

אני מזמין אתכם להישאר איתנו, אני אנחה אתכם בבניית מערך שיעור מבוסס דילמה, בסוף הקטע יהיה לכם שיעור מוכן שתוכלו להשתמש בו בכיתה. בואו נתחיל (Let's drill down).

(מוזיקת מעבר)

אתם איתנו? מעולה. אני מזמין אתכם להתיישב במקום שנוח לכם לעבוד בו, אולי לשים אוזניות ולהכין לכם כלי לתיעוד מבנה השיעור: זה יכול להיות מחברת, דף או מחשב. אתם מוזמנים גם להשתמש בדף שהכנו עבורכם (דף מלווה האזנה לפודקאסט). ישנם ארבעה שלבים לבניית מערך שיעור מבוסס דילמה, אני אסביר לכם כל שלב ואשאיר לכם זמן עבודה שילוו במוזיקה נעימה. אם אתם מרגישים שאתם זקוקים לזמן נוסף פשוט תעצרו את ההקלטה, תמשיכו לעבוד ותחזרו אלינו.

שלב ראשון – אנחנו צריכים למצוא דילמה. זה יכול להיות מתוך חומר הלימוד, לדוגמה סיפור עקדת יצחק, הדילמה של רוח"מ יצחק רבין ז"ל לחתימת הסכם אוסלו או הדילמה בסיפור על נהג האוטובוס שרצה להיות אלוהים של אתגר קרת. אם לא קראתם אני ממליץ בחום. כמובן שאפשר לחפש גם דילמות מתוך החיים שלנו עצמם ולהתמקד בהם, ישנן גם דילמות מוסריות מפורסמות מתחום הפילוסופיה, לדוגמה דילמת הקרונית: רכבת ללא נהג נוסעת במהירות ועלולה לפגוע בחמישי אנשים הקשורים למסילה. הדרך היחידה להציל את הנוסעים הללו היא להסיט את הרכב למסילה מקבילה, אך במסילה זו קשור אדם אחד. מה ההחלטה המוסרית כאן? האם זה מוסרי להציל חמישה אנשים במחיר של חיי אדם אחד? אני מזמין אתכם לחשוב על הדילמה בה תרצו להתמקד עם התלמידים שלכם ולחפש את הסיפור שיוביל אותם בתוך הדילמה הזו.

קחו 3 ד' לחשוב על הדילמה שתצרו להציב לכיתה שלכם.

(מוזיקת עבודה)

יש דילמה? מעולה. חשבו איך אתם רוצים שהתלמידים ייפגשו עם הדילמה, האם זה בשיח כיתתי? או אולי בקריאה עצמאית? מהם השאלות שתצרו שהתלמידים יחשבו עליהם בעת העמקה שלהם בדילמה. כמה רעיונות לשאלות מנחות: מהי הדילמה שמונחת כאן? של מי הדילמה? מה הערכים המתנגשים בדילמה? הציעו לפחות אפשרות אחת לפתרון הדילמה. אני רוצה להזמין אתכם את האפשרות לחקירה הפנימית בנושא הדילמה באופן עצמאי לפני שיתוף בכיתה או בקבוצה קטנה, בכך אנחנו מאפשרים לכל תלמיד ותלמיד להתמודד עם הדילמה בעצמם.

אז תכננו כעת איך אתם רוצים שהתלמידים יחקרו את הדילמה באופן עצמאי. ייתכן שלשלב זה תצטרכו קצת יותר זמן, אז תרגישו חופשי לעצור ולהמשיך לאחר שתסיימו. יש לכם 3 ד'.

(מוזיקת עבודה)

לאחר שהכנתם את השאלות המנחות לחקירה של הדילמה אני מזמין אתכם לחשוב על שלב השיתוף, איך תרצו שהתלמידים ישתפו את התובנות שלהם? זה יכול להיות בזוגות או קבוצות קטנות, בשיח כיתתי או אולי תרצו להשתמש באחת המתודות שהכנו עליהם פרקים נוספים כמו Think-Pair Share או חברותא. אם כן אני מזמין אתכם להאזין לפודקאסטים הללו כדי לקבל יותר פרטים.

קחו את הזמן לתכנן את שלב השיתוף בכיתה.

(מוזיקת עבודה)

וואו כל הכבוד לכם, הגעתם לשלב האחרון. אני רוצה להציע לכם שלב סופי לאחר השיתוף בכיתה ובוא התלמידים יוכלו להשתמש בדף מארגן גרפי של העמדות שהתלמידים גיבשו לעצמם. אני רוצה להציע לכם שתי אופציות, האחת היא שימוש במתודה של מפות חשיבה, על כך יצרנו פודקאסט שלם ואתם מוזמנים להאזין לו, אופציה שניה היא פורמט גרפי עם מרכיבים שונים, ניתן למצוא את הפורמט באתר ואני אנצל את הבמה כאן לתאר בקצרה את המרכיבים שלו גם כאן. בראש הדף נבקש מהתלמידים לכתוב תיאור קצר של הדילמה. בגוף הדף ניצור מעין מפת חשיבה שבמרכזה כל תלמיד יכתוב את העמדה שלו על הנושא והיא למעשה הטענה, משם יוצאים חצים למימדים שונים: מה ההסבר לעמדה, דוגמה שתומכת בעמדה, כיצד הדילמה הזו פוגשת אותי בחיי היום-יום. התלבטות שיש לי ותמודה או אייקון המייצגים תובנה או מחשבה בעקבות הדיון.

כלי זה עוזר לתלמידים לעשות תהליכי רפלקציה על כל המהלך השלם ולצאת עם תובנות עמוקות יותר מתהליך הלמידה.

בואו נקדיש 3 ד' לחלק זה.

(מוזיקת עבודה)

זהו, כל הכבוד יש לכם מערך שיעור מבוסס דילמה, מוזמנים כמובן להמשיך ולפתח שיעורים נוספים.
בהצלחה.